

Mihail BUTOI

Primele cercetări de suprafață în cartierul Crișan al orașului Slatina le-am întreprins în anul 1958. Cu această ocazie, au fost identificate pentru prima dată, în vestul Munteniei, așezări ale purtătorilor culturilor Vădastra și Verbicioara¹. Marile lucrări executate în anul 1971 în acest punct, au dus la descoperirea unor noi mărturii arheologice din neolitic și Latène, care au îmbogățit colecțiile Muzeului de istorie și etnografie din Slatina.

Urmele de cultură materială cele mai numeroase descoperite în acest cartier al Slatinei aparțin epocii neolitice.

Astfel la adâncimea de cea 1,15 m au fost găsite multe fragmente ceramice care prin pastă, tehnică de ornamentare și decor, se aseamănă cu cele descoperite în nivelul II de la Dudești², în așezările de la Cernica³, Roșu—Militari, Fundeni—București⁴, Drăghiceanu⁵, Ipotești—Olt⁶, Fărcașele—Olt⁷. Fragmentele ceramice în cauză sînt din pastă cu pleavă și au fost decorate prin adîncituri făcute cu unghia sau cu linii incizate alcătuiind meandre, spirale, zig-zaguri, benzi acoperite cu linii în rețea fină alternînd cu benzi simple. Cîteodată suprafața incizată se termină cu un chenar de triunghiuri incizate și hașurate (fig. 1).

Sebastian Morintz a observat pentru prima dată înrîndirea stilistică dintre această categorie de ceramică și ceramica Vădastra ornamentată prin incizie.

D. Berciu consideră acest aspect cultural, pe care-l numește Dudești II sau Dudești—Cernica, drept cea mai veche fază a culturii Vădastra, respectiv Vădastra I⁸.

În așezare s-a mai descoperit un bogat material ceramic, care se aseamănă tipologic cu cel din nivelul III, din așezarea de la Fărcașu-de-Sus, considerat de către cercetătorul Marin Nica reprezentativ pentru faza Vădastra II⁹.

În această categorie includem un vas întreg și numeroase fragmente din pastă fină, de culoare neagră sau castanie, în cele mai multe cazuri lustruite, uneori cu luciu metalic, ornamentate cu caneluri. Ca forme de vase menționăm cupele cu picior, castroane, vase bitronconice, vase tronconice cu umăr bine conturat și gîtul înalt, cilindric.

Unele fragmente au fost ornamentate cu spirale, meandre, benzi în zig-zag, benzi hașurate în rețea care amintesc pe cele din faza Dudești—Cernica (Vădastra I) dar au fost incizate mai adînc.

¹ D. Berciu și M. Butoi, *Cercetări arheologice în orașul Slatina și în împrejurimi*, în „Materiale”, VII, 1961, p. 139—143.

² E. Comsa, *Rezultatele sondajelor de la Dudești și unele probleme ale neoliticului de la sud de Carpați*, în „SCIV”, VII 1—2, 1956, p. 41—49; Idem, *Săpăturile de la Dudești*, în „Materiale”, V, 1959, p. 91—97.

³ Sebastian Morintz, *Die Jungsteinzeitlichen Funde in Cernica*, în „Dacia”, VII, 1963, p. 35—39.

⁴ Vlad Zirra, *Săptări arheologice București*, în „Materiale”, VI, 1959, p. 761.

⁵ Al. Păunescu, Gh. Rădulescu, M. Ionescu, *Cercetări arheologice în raionul Giurgiu*, în „Revista muzeelor” 2, 1964,

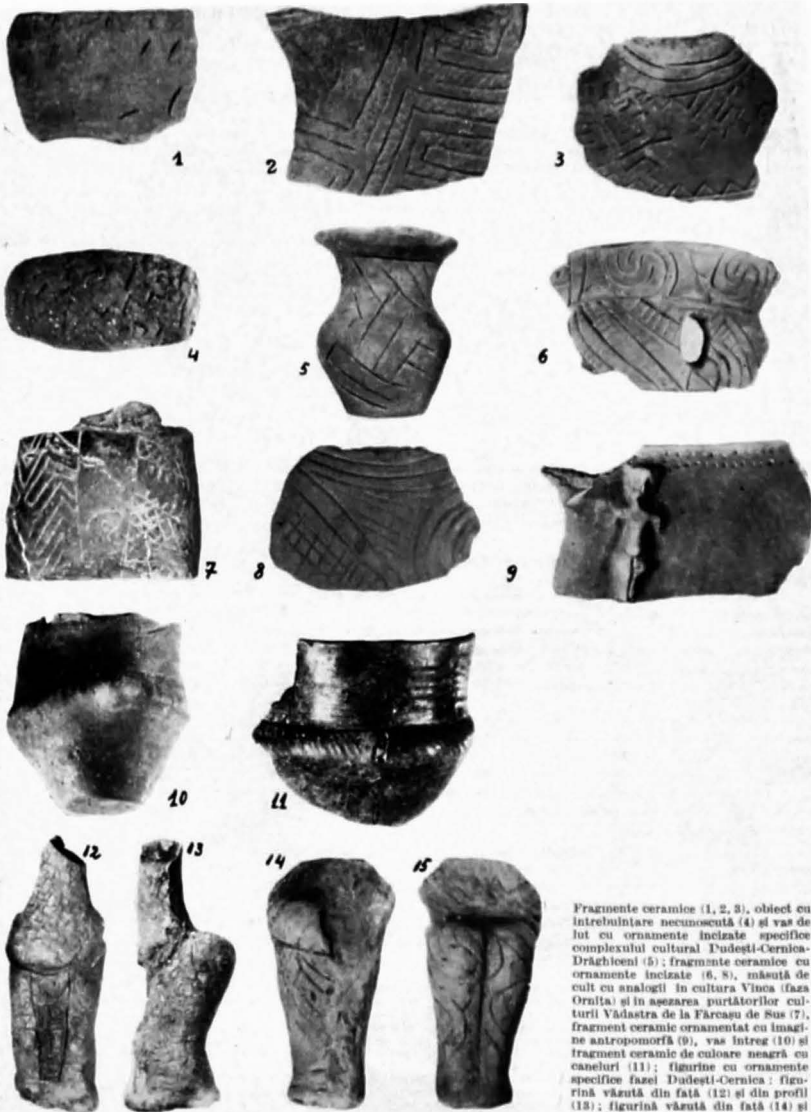
p. 111.

⁶ E. Comsa, *Săpături arheologice la Ipotești*, în „Materiale”, VIII, 1962, p. 216—218.

⁷ M. Nica, *Aspecte originii și dezvoltării culturii Vădastra de la Fărcașele*, în „Historica”, I, 1971, p. 23—40.

⁸ D. Berciu, *Zona istoriei în Carpați și la Dandru*, București, 1966, p. 93—97.

⁹ M. Nica, *op. cit.*, p. 33—40.

Fragmente ceramice (1, 2, 3), obiect cu întrebuințare necunoscută (4) și vas de lut cu ornamente incizate specifice complexului cultural Dădești-Cernica-Drăghiceni (5); fragmente ceramice cu ornamente incizate (6, 8), măsuță de cult cu analogii în cultura Vinca (faza Ornita) și în asezarea purtătorilor culturii Vădastra de la Fărcașu de Sus (7), fragment ceramic ornamentat cu imagini antropomorfă (9), vas întreg (10) și fragment ceramic de culoare neagră cu caneluri (11); figurine cu ornamente specifice fazei Dădești-Cernica: figurină văzută din față (12) și din profil (13); figurină văzută din față (14) și din spate (15)

Figurine Vădastra descoperite în așezare văzute din față și din profil

Tot în această fază menționăm un fragment din buza unui vas, din pastă fină, de culoare neagră, ornamentat cu o imagine antropomorfă în basorelief, avînd capul relativ triunghiular și prezentînd steatopigie. Ornamentul este completat cu două șiruri de înfășurări imediat sub buză și cu pliseuri fine. Un fragment ceramic pe care se păstrează partea inferioară a unei reprezentări antropomorfe, cu o înfățișare asemănătoare cu cea din cazul nostru, a fost descoperit la Vădastra¹⁰.

Deosebită ni se pare și o mîsuță de cult cu analogii în cultura Vinča, faza Ornița (Liubcova jud. Caraș-Severin)¹¹.

Marea majoritate a ceramicii descoperite se încadrează ca tehnică de ornamentare și motive, în fazele mai tîrzii ale culturii Vădastra, numite de către unii cercetători „clasică” și „baroc”.

În afară de ceramică în așezare s-a mai descoperit o bogată plastică de lut ars, în majoritate antropomorfă. O singură figurină este zoomorfă. Cele mai multe figurine antropomorfe descoperite au corpul de forma unui cilindru ușor lătit la bază. Figura, atunci cînd s-a păstrat, este oarecum triunghiulară. Uneori capul a fost modelat cu creștetul prelung, nasul fiind redat coroiat. Toate aceste elemente amintesc de tipul unora dintre figurinele Vinča¹².

Porțiunea inferioară înaltă de 0,055 m, a unei figurine prezentînd o ușoară steatopigie, cu picioarele delimitate numai la spate cu o linie verticală incizată, a fost ornamentată cu spirale, meandre și benzi în zig-zag, redată prin incizie fină caracteristică fazei Dudești—Cernica. Altă figurină, înaltă de 0,15 m, căreia îi lipsește capul, are bustul puternic dezvoltat și picioarele delimitate în față printr-o sănțuire largă. Genunchii sînt bine conturați. Figurina care prezintă o puternică steatopigie, a fost ornamentată prin aceeași incizie fină cu benzi în zig-zag și spirale.

Deosebit ni se pare un cap de figurină cu fața de forma triunghiulară. Nasul a fost modelat în relief, linia sprincenelor este frumos arcuită iar ochii au fost redați sub forma a două pastile mari, rotunde. Modelarea nasului, a sprincenelor și chiar a ochilor este asemănătoare figurinelor Vinča de la Rastu¹³.

De o parte și de alta a capului se mai văd mîinile care amintesc poziția omului ce gîndește cu capul sprijinit în mîini.

Noile descoperiri Vădastra de la Slatina, asemănătoare celor din așezarea de la Fărcașele, sînt în măsură să confirme, după părerea noastră, că atît la vest cît și la est de Olt, de-a lungul acestui riu, cultura Vădastra a avut o evoluție identică, începînd cu fazele cele mai vechi.

¹⁰ C. Mateescu, *Săpături arheologice la Vădastra*, în „Materiale,” IX, p. 70, fig. 1.

¹¹ E. Comsa, *Douăzeci de vase din civilizația Vinča din sud-vest de la Roumanie*, în „Dacia,” XIII, 1969, p. 41, fig. 23.

¹² VI. Dumitrescu, *Arta neolitică în România*, București, 1968, p. 56.

¹³ VI. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 58.

RÉSUMÉ

Lors des travaux de construction effectués dans la ville de Slatina (le département de l'Olt) on a découvert de nombreux fragments de vases en terre cuite aux ornements spécifiques au complexe culturel néolithique Dudești-Cernica-Drăghiceanu : lignes incisées en spirale, méandres, ou bandes couvertes de lignes en réseau "alternant avec des bandes simples.

On a également découvert des figurines ornées de motifs pareils.

Par leur forme, ces figurines rappellent celles de Vinča de l'Olténie. C'est toujours avec la même occasion qu'on a découvert des vases ou des fragments de vases de type Vădastra.